

Correctievoorschrift HAVO

2007

afnametijdstip 1

culturele en kunstzinnige vorming 2

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 1a De directeur kan een tweede corrector aanwijzen. In dat geval dient in dit correctievoorschrift voor "gecommitteerde" telkens te worden gelezen "tweede corrector".
Indien de directeur geen tweede corrector aanwijst zijn de betreffende bepalingen niet van toepassing.

- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces verbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 7 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer die de school heeft vastgesteld.
De CEVO zal een waarde voor de normeringsterm N bekend maken, die zou hebben gegolden, als deze toets als centraal examen was afgenomen.
- NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 68 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 1

1 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Je kon er kennis opdoen, want de hoven waren centra van kunst en wetenschap.
- Je kon er mensen met invloed ontmoeten.
- Je kon er diplomatieke vaardigheden ontwikkelen.
- Je kwam in aanraking met gebruiken en etiquette aan het hof.
- Je maakte kennis met de organisatie van de staatkundige en bestuurlijke macht.
- Het was een manier waarop de Europese vorstenhoven met elkaar contact onderhielden.

per juist antwoord

1

2 maximumscore 2

de twee volgende:

- Italië was de bakermat van de renaissance. Je kon daar het werk van beroemde renaissancekunstenaars bestuderen om zo op de hoogte te raken van de internationale ontwikkelingen op je vakgebied.
- In de renaissance was de oudheid de belangrijkste inspiratiebron voor de kunsten. In Italië kon je restanten van de klassieke oudheid bestuderen.

per juist antwoord

1

3 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Rubens kijkt je zelfbewust aan / hij zit er nonchalant, ontspannen bij.
- Zowel Rubens als zijn vrouw dragen luxueuze kleding.
- Zijn vrouw draagt opvallende juwelen.
- Rubens houdt de linkerhand (nonchalant) op zijn degen, teken van zijn waardigheid.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 2

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Er kwam meer aandacht voor de mens als individu en zijn persoonlijke ontwikkeling/educatie (onder meer onder invloed van het humanisme). Ten gevolge hiervan groeide het zelfbewustzijn. Zo ontstond er ook meer behoefte om zich te laten portretteren.

Indien een deel van het antwoord juist

1

5 maximumscore 1

één van de volgende:

- Het was in die tijd een gebruikelijke manier om abstracte begrippen als gerechtigheid, wijsheid e.d. uit te beelden.
- Het gebruik van allegorieën refereert aan goden uit de klassieke oudheid, wat in die tijd in de mode was.
- Op deze manier etaleerde Rubens zijn kennis over de klassieke oudheid.
- Jacobus kreeg daarmee de status van een klassieke god.

6 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Door de enorme verkortingen suggereert hij dat er zich boven je hoofd een daadwerkelijke ruimte bevindt.
- Door de lichte plek in het midden suggereert hij een hemelachtige plek waar Jacobus heengevoerd wordt.
- De Amor-figuurtjes vormen een opwaartse spiraal die een beweging naar boven suggereert.
- (ook goed:) De ovale vorm van het paneel versterkt de suggestie van een hemelkoepel.

per juist antwoord

1

7 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Portretten waren een geijkt middel om de macht van de vorst te bevestigen.
- Door middel van portretten werd de geportretteerde een voor het nageslacht zichtbaar onderdeel van de dynastie.
- Portretten konden laten zien over welke deugden de geportretteerde beschikte / wilde beschikken / welke goede daden de geportretteerde had verricht.
- Portretten konden worden geschonken aan belangrijke relaties en werkten als zodanig statusverhogend / zorgden voor de verspreiding van zijn bekendheid.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De vorst zit hoog te paard / de pikeur kijkt naar hem op, waardoor hij nadrukkelijk gesitueerd is boven de mensen.
- De vorst is afgebeeld onder een triomfboog waardoor hij in de Romeinse traditie als een triomfator/overwinnaar overkomt.
- Het harnas in combinatie met de rijkversierde kraag en sjerp tonen hem als de aanvoerder van de strijdkrachten.
- De heersersstaf die hij vasthoudt is een symbool van macht.
- Het wapenschild en de kroon op de voorgrond symboliseren zijn macht.

per juist antwoord

1

9 maximumscore 3

- *dynamisch effect* (één van de volgende):
 - Het paard en de pikeur zijn in beweging.
 - beweeglijke draperieën / wapperende manen / beweeglijke lucht
- *theatrale aspecten* (twee van de volgende):
 - Karel I wordt omlijst door de donkere triomfboog en het groene gordijn, als ware het een decor.
 - Zijn hoofd, figuur en paard zijn uitgelicht, zoals in het theater gebeurt.
 - Er wordt gebruik gemaakt van rekwisieten, zoals het schild / de kroon / de heersersstaf / de helm.
 - De vorst presenteert zich met veel vertoon.

per juist antwoord

1

Blok 2

10 maximumscore 2

voorbeelden van mogelijke antwoorden:

- *beeldend*: Walter Gropius - woningontwerpen voor arbeiders
- *muziek*: Kurt Weil - Dreigrosschenoper / aandacht voor de lagere klassen / aanklacht tegen de corruptie
- *dans*: Florri Rodrigo - De Schepelingen / maatschappelijk onrecht en de opstand daartegen
- *drama*: Herman Heijermans - Op hoop van zegen / uitbuiting van vissers door de reder
- *film*: Sergei Eisenstein - Pantserkruiser Potemkin / maatschappelijk onrecht en de opstand daartegen / revolutie 1917
- *literatuur*: Herman Gorter - Pan / socialistische propaganda

voor de naam

1

voor het werk / de omschrijving

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 1

één van de volgende:

- De muziek is avantgardistisch/atonaal en ligt niet gemakkelijk in het gehoor.
- Het is muziek voor de concertzaal / kunstmuziek en als zodanig niet dienstig aan de socialistische strijd, wat bijvoorbeeld een strijdlied wel is.
- Het was een voorbeeld van burgerlijke cultuur.

12 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Het lied heeft een sterk marsachtig karakter / je kunt er goed op marcheren.
- De muziek heeft een dwingend, opzweepend ritme / er komen veel gepunteerde ritmes in voor.
- Het lied is eenstemmig, zodat de tekst goed verstaanbaar is.
- De melodie wordt syllabisch / zonder versieringen gezongen / de melodie volgt de lettergrepen, wat de verstaanbaarheid van de tekst bevordert.
- De melodie ligt goed in het gehoor / de melodie kan gemakkelijk worden meegezongen.
- De melodie bestaat uit korte zinnen.
- Er is een couplet-refrein structuur met een zeer herkenbaar, vaak herhaald refrein.
- Zowel de coupletten als het refrein zijn kort en krachtig.

per juist antwoord

1

13 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Er wordt gefilmd vanuit verschillende camerastandpunten: laag, midden en hoog.
- Vaak volgt de camera de fietsers, soms wordt gefilmd vanuit een vast camerastandpunt.
- Er zijn close-ups.
- De richting van waaruit gefilmd wordt is telkens anders: scène 1: gefilmd van links opzij / links voor, scène 2: gefilmd van rechts opzij, scène 3: recht voor de camera gefilmd / Er is variatie in de richting waarin de fietsers zich begeven: met de kijker mee, van de kijker af en naar de kijker toe.
- In scène 3 wordt met schaduwen gewerkt.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 1

één van de volgende:

- De muziek is druk/haastig/onrustig waardoor het de beelden van het fietsen versterkt / het tempo van het fietsen lijkt te verhogen.
- Aan het begin van de fietsscènes hoor je vaak hetzelfde hoge melodietje/themaatje.

15 maximumscore 1

Met vervreemdingseffecten wil Brecht afstand scheppen tussen de personages in het verhaal en het publiek. Hij wil zo voorkomen dat het publiek zich te veel inleeft in de personages.

16 maximumscore 4

- *beeld* (twee van de volgende):
 - De camerapositie is minder statisch: het beeld beweegt van beneden naar boven (toont boom als fallussymbool).
 - De camera richt zich meer naar boven in plaats van op ooghoogte.
 - Niet alleen ruisende struiken en bomen in beeld, maar ook een meer dreigende lucht.
 - Er is meer beweging in het beeld zelf.
- *muziek* (twee van de volgende):
 - Er wordt nu sterk/forte gespeeld.
 - Er wordt ruw gezongen / half gesproken.
 - De muziek klinkt dreigend.
 - Er spelen meer instrumenten mee.
 - Er spelen lager klinkende instrumenten mee.
 - Er speelt slagwerk / spelen pauken mee.

per juist antwoord

1

17 maximumscore 1

één van de volgende:

- De wisseling van de beelden loopt synchroon met muzikale inzetten (van zinnen/frasen/motieven).
- Het beeldritme loopt parallel met de (zinnen/frasen/motieven in de) muziek.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende):

- (hoopvol) Tegenover het malaisegevoel van de (oudere) burgers stellen de (jonge) arbeiders hun hoop op de toekomst / hun energie om de wereld te verbeteren.
- (weggaan met een boodschap) Er wordt een analogie aangebracht tussen de vertrekkende reizigers en de bioscoopbezoekers die straks ook naar huis gaan; zij krijgen een boodschap mee.
- (versterking groepsgevoel) Doordat de reizigers als groep weggaan (sommige arbeiders zelfs met een vlag) wordt het groepsgevoel benadrukt/versterkt.
- (krachtige werking lied) Omdat het lied een obsederend karakter heeft / lang in je hoofd blijft hangen, is het een goed gekozen muzikaal einde van deze propagandistische film.

per juist antwoord

1

Blok 3

19 maximumscore 2

vier van de volgende:

- veel dans (hip-hop, breakdance)
- harde muziek
- het gebruik van jongeren-/straattaal
- maatschappelijke/politieke/educatieve onderwerpen
- jonge (vaak semi- of niet-professionele) acteurs
- (harde) humor
- vaart/flitsend/snel/afwisselend
- multicultureel
- veel licht- en geluidseffecten

Indien vier antwoorden juist

2

Indien twee/drie antwoorden juist

1

Indien één/geen antwoord juist

0

20 maximumscore 3

drie van de volgende:

- dialogen houden / om de beurt praten
- elkaar tegenspreken
- volumeverschil in het spreken / stemverheffing gebruiken
- beleefdheidsfrases / nietszeggende zinnestjes uitspreken
- elkaar onderbreken

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Bavo had conform zijn status op Alles zo egaal mogelijk moeten zijn, maar de kleur van zijn pak, hemd en schoenen is verschillend. Jan, die op Alles een lage status heeft, draagt hier juist een compleet rode outfit.

22 maximumscore 2

de drie volgende:

- De Aliens moeten precies doen wat Mens wil. (Ze stampvoet zelfs als ze dat niet ineens doen.)
- De Aliens zijn gewillig, maar het lukt niet altijd.
- Mens corrigeert de Aliens net zolang tot het naar haar zin is.

of (beknoper):

- voordoen
- volgen
- corrigeren en goedkeuren

Indien drie antwoorden juist	2
Indien twee antwoorden juist	1
Indien één antwoord juist	0

23 maximumscore 2

In dit fragment leert Sylpia dat de verliefdheid die zij voelt voor Jan niet wederzijds is. Het proces bestaat uit de volgende stappen:

- 1 Sylpia maakt kennis met het gevoel van verliefdheid.
- 2 Ze merkt dat verliefdheid niet wederzijds hoeft te zijn.
- 3 Ze probeert haar gevoelens met nietszeggende uitdrukkingen te beheersen.
- 4 Ze leert de begrippen die bij gevoelens horen.
- 5 Haar onbeantwoorde gevoelens blijken echter sterker dan de taal: ze moet huilen.

Ook goed gerekend mag worden een antwoord in meer emotionele termen, zoals:

- 1 Ze is verliefd.
- 2 Ze is verbaasd dat Jan dat niet op haar is.
- 3 Ze is teleurgesteld.
- 4 Ze probeert zich groot te houden.
- 5 Ze moet toch huilen.

Indien een deel van het antwoord juist	1
--	---

Opmerkingen

De bovenstaande stappen hoeven niet in deze volgorde zijn aangegeven.

Stap 1 hoeft niet persé zijn aangegeven.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 1

Jan / een Alien wil zelfs dat na een klap de huid niet rood wordt / veranderingen waarover je geen macht hebt niet plaatsvinden.

25 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende):

- De omgeving: dat bepalen de decor- en lichtontwerper samen met de regie.
- De plaats waar iedereen zich in de ruimte bevindt (mise-en-scène): dat bepaalt de regisseur.
- De manier waarop personen praten / zich uitdrukken (intonatie, gebaar en mimiek) en de reacties op elkaar: dat bepalen acteurs en regisseur.
- Verwijzingen naar omgevingsgeluiden: deze worden ontworpen / zijn te horen door muzikanten en/of geluidstechnici.

per juist antwoord

1

26 maximumscore 3

drie van de volgende:

- *Inburgeren*: de Aliens zijn een soort allochtonen die moeten inburgeren.
- *Taalproblemen*: Mens en de Aliens begrijpen elkaar niet altijd omdat woorden en uitdrukkingen niet altijd letterlijk genomen moeten worden / begrippen moeten worden aangeleerd.
- *Statusverschillen*: Bavo voelt zich boven een ander verheven, terwijl daar geen grond voor lijkt te zijn / in een tweede land heeft men niet altijd dezelfde status als in het geboorteland.
- *Vershil van mening / vrijheid van meningsuiting / accepteren van meningsverschillen*: de Aliens zijn stomverbaasd dat er op Aarde niet één uniforme mening bestaat, zoals dat op de planeet Alles het geval is.
- *Maatschappelijke veranderingen*: door het ontstaan van een veranderend volume werden de wezens op de planeet Alles onrustig.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):

- De voorstelling *Alles* is teksttoneel waarin soms wat langere monologen worden gesproken / waarin soms wat moeilijker begrippen worden gebruikt / waarin ideeën/situaties worden beschreven/uitgelegd die niet zo voor de hand liggen.
- De Aliens zijn niet op een gangbare wijze vormgegeven, maar worden slechts (als concept) gebruikt om een absurdistisch idee vorm te geven: ze zijn niet gekleed in glimmende spacepakken / ze komen de wereld niet veroveren / er vinden geen ruimtegevechten plaats, maar alleen woordenwisselingen.

Blok 4

28 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende):

- Om hoge cultuur te waarderen heb je achtergrondinformatie nodig / heb je een bepaalde ontwikkeling achter de rug. Voor lage cultuur is weinig achtergrondinformatie nodig om het te begrijpen / het is makkelijk toegankelijk.
- Hoge cultuur maakt deel uit van een (kunst)historische traditie. Lage cultuur maakt deel uit van de amusementsindustrie / is een hype e.d.
- Hoge cultuur is elitair / is onderdeel van het leven van de ‘bovenlaag’ van de bevolking. Lage cultuur trekt een groot, massaal publiek / kan alle maatschappelijke groepen aantrekken, ook de sociaal lagere groepen.
- Hoge cultuur wordt in principe gemaakt door professionals / door mensen die er een opleiding voor hebben gevolgd. Voor lage cultuur is niet persé een opleiding noodzakelijk om het te kunnen.

per juist antwoord

1

29 maximumscore 1

één van de volgende:

- Voor velen gold dat de universiteit hoedster van de ‘hoge’ cultuur behoorde te zijn en dat daar wetenschappelijke studies verricht worden naar serieuze onderwerpen. In *Madonna* en haar werk zagen mensen geen serieus onderwerp.
- *Madonna* wordt over het algemeen, net als andere popfenomenen, gezien als onderdeel van de ‘lage’ en niet van de ‘hoge’ cultuur en was daarom geen wetenschappelijke analyse/studie waard.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

30 maximumscore 1

één van de volgende:

- Madonna toont dat mensen de weg naar een ander leven kunnen vinden door zich een (andere) stijl aan te meten.
- Madonna laat zien dat iedereen zich steeds kan ontwikkelen.
- Madonna spoort aan steeds te vernieuwen.
- Madonna laat zien dat één persoon vele personages kan zijn.

31 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

In de videoclip worden twee verhalen verteld. We zien de materialistische ster (in sterke kleuren) en de mens achter de ster (in minder sterke kleuren) die ook tevreden is met een bos bloemen / In de videoclip citeert Madonna de ster Marilyn Monroe, door een ode aan het materialisme te brengen, maar zij laat tegelijkertijd in een verhaal terzijde zien dat de mens achter de ster snakt naar (echte) liefde en zich ook tevreden stelt met een bos bloemen.

32 maximumscore 1

één van de volgende:

- citeren als stijlmiddel (letterlijke, historische citaten, eclectisch gebruik van citaten en stijlcitaten)
- geen duidelijke grens tussen film, videokunst en videoclip

33 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

In de meeste gevallen dienen videoclips louter als instrument van de marketing/promotie en voor het creëren van het imago / de beeldvorming van popsterren.

34 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Madonna presenteert zich als een duistere vrouw, terwijl haar fans gewend waren aan Madonna als een vrolijke, seksueel agressieve vrouw.
- Madonna presenteert zich als een aziatische/Japanse vrouw, waarmee westerse vrouwen zich moeilijk kunnen identificeren.
- Madonna lijkt onherkenbaar geworden.
- Madonna maakt in de videoclip gebruik van een in het Westen tamelijk onbekende vorm van moderne dans die deel uitmaakte van een subcultuur.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

35 maximumscore 3

drie van de volgende:

- wit geschminkte lichamen/gezichten
- wegdraaiende pupillen
- vervreemdende/beklemmende sfeer
- opengesperde monden
- schijnbaar ongecontroleerde, hoekige/korte bewegingen
- door middel van slow motion verwijzingen naar de trage bewegingen van butoh

per juist antwoord

1

36 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Nee: Butoh verliest zijn authenticiteit in een videoclip, want het komt alleen tot zijn recht als het in de context van een performance wordt opgevoerd voor een publiek dat live aanwezig is. *Of:* Door alleen op een oppervlakkige wijze een aantal visuele aspecten van butoh te gebruiken, wordt de stroming geen dienst bewezen, maar slechts gebruikt ter opluistering van een promotiemiddel.

of:

Ja: De beeldtaal van butoh was niet bekend bij het grote publiek. Door butoh uit de context van het danstheater te halen en het te verplaatsen naar de context van de massamedia kan de bekendheid van / belangstelling voor butoh worden vergroot. *Of:* Madonna brengt een stroming uit de voorhoede van het theater via een massamedium als televisie onder de aandacht van een groot publiek.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 5 april naar Cito.

6 Bronvermeldingen

afbeelding 1	Peter Paul Rubens, <i>Rubens en Isabella Brant onder de kamperfoelie</i> , ca. 1609. Die alte Pinakothek, München.
afbeelding 2	Peter Paul Rubens, <i>De apotheose van Jacobus I</i> , voorstudie 1632. Hermitage.
afbeelding 3	Interieur van het Banqueting House, Whitehall, Londen.
afbeelding 4	Antoon van Dyck, <i>Ruiterportret van Karel 1 met monsieur de Saint Antoine</i> , 1633. Her Majesty Queen Elizabeth 2.
afbeelding 5 en 6	Marilyn Monroe in de film <i>Gentlemen prefer Blondes</i> (1953)
muziekfragment 1	Hans Eisler, <i>Pianosonate nr. 1</i> . www.eislermusic.com
tekst 1	Trnek, R., <i>Expositie stadhuis Brussel, Peter Paul Rubens</i> , 2002.
tekst 2	Devisscher, H., eindred., <i>Antoon van Dyck en de prentkunst</i> , Antwerpen Open en Rijksmuseum Amsterdam, 1999. Van Calster, P., eindred., <i>Van Dyck 1599-1641</i> , Gent, Amsterdam, 1999.
tekst 5	http://www.netzwelt.de/lexikon/Kuhle_Wampe.html geraadpleegd op 12/4/2006
tekst 8	Naar: Deuss, B., <i>Uitgelicht Nederlands Jeugdtheater anno 2002</i> , recensiemap 2002. <i>Toneelschrijven, kunst of kunde?</i> Maria P. van Bakelen in gesprek met Daniëlle Wagenaar en Cobie de Vos van Het Syndicaat, Theater en educatie, juni 2002.
tekst 10	Judith Eisenstein, <i>Balanceren op de rand van het absurde. Schrijfster Esther Gerritsen over proza en toneel</i> , NRC Handelsblad, 19-02-2002.
tekst 11	Naar: Bax, P., <i>Bij Madonna draait alles om controle</i> , Het Parool, 19-7-1999. Bal, M., <i>Madonna is eigenlijk helemaal niet zo radicaal</i> , Trouw, 24-7-1999.
tekst 12	Bosma, H., Pistors, P., <i>Madonna: De vele gezichten van een popster</i> , Amsterdam, 1999.
videofragment 1 - 5	Film <i>Kuhle Wampe</i> (1932)
videofragment 6 - 9	Theatervoorstelling <i>Alles</i> . Theatergezelschap <i>Het Syndicaat</i> , 2002
videofragment 10	Madonna - Fragment videoclip <i>Material Girl</i> (1985)
videofragment 11	Madonna - Fragment videoclip <i>Nothing Really Matters</i> (1999)
videofragment 12	Documentaire over Butoh

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.